

**Informacja do BIP o wynikach kontroli prawidłowości
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Dolne Wymiary 26,
86-200 Chełmno (zwanym dalej GOPS)**

sporządzona w oparciu o Ustawę z dnia 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016 r., poz. 1764) art. 4 ust.1 pkt 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 ppkt a

I. Cel kontroli:

Ocena realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

II. Czas przeprowadzenia kontroli: w dniach 3, 4, 5 stycznia 2017 r.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r., poz. 575 z późn. zm.), pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190.

GOPS w Chełmnie z siedzibą w Dolnych Wymiarach, realizujący ustawowe zadania wspierania rodziny, działa na podstawie Statutu przyjętego Uchwałą nr VIII/58/15 Rady Gminy Chełmno z dnia 26 listopada 2015 r.

Na podstawie przedstawionego dokumentu stwierdzono brak zadań z zakresu wspierania rodziny. Jedyne w Dziale I Statutu, w postanowieniach ogólnych wymieniona została ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, będącym Załącznikiem do zarządzenia nr 3/2016 Kierownika GOPS z dnia 18 stycznia 2016 r. W § 14 ww. Regulaminu wymienione zostały zadania asystenta rodziny.

Na podstawie art. 178 ustawy o wspieraniu rodziny, Wójt Gminy Chełmno Zarządzeniem nr 22/2012, z dnia 17 maja 2012 r. upoważnił Kierownika GOPS do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono komórki realizującej zadania z pieczy zastępczej, co nie stanowi naruszenia przepisu art.10 ust.2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- *zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań;*

Pierwszy Gminny Program Wspierania Rodziny uchwalony został na lata 2013 – 2015. W opracowanym dokumencie zawarta została m.in. diagnoza problemów społecznych wpływających na rodzinę oraz harmonogram i plan realizacji zadań. Ponadto odniesiono się do monitoringu programu oraz oceny realizacji odbywającej się na podstawie corocznych sprawozdań przedkładanych przez realizatorów poszczególnych zadań. Na podstawie badanej dokumentacji oraz informacji uzyskanej od Kierownika GOPS wynika, iż nie dopełniono obowiązku w zakresie powyższych sprawozdań. Kolejny Program Wspierania Rodziny ustalony został na lata 2016 – 2018. Zespół kontrolny stwierdził, iż przedstawiony dokument nie zawiera odniesienia do poprzedniego Programu w zakresie osiągniętych celów, a jedynie zapis, iż jest kontynuacją Programu z lat 2013 – 2015. Uwagi w tym zakresie przedstawione zostały Kierownikowi GOPS, ze szczególnym naciskiem na konieczność tworzenia w gminie spójnego systemu wspierania rodziny z innymi realizatorami.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS dopełnił obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Zagadnienia zawarte zostały w Sprawozdaniu rocznym z działalności GOPS za 2015 r. przekazane w dniu 21 marca 2016 r. do Gminy.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2: *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina zatrudnia obecnie 1 asystenta – p. ██████████ na umowę o pracę. Asystent podnosi swoje kwalifikacje w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną w formie samokształcenia oraz poprzez uczestnictwo w szkoleniach merytorycznych.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 4: *finansowanie:*
  - *podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
  - *kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W budżecie Ośrodka zostały zagwarantowane środki finansowe na szkolenia w celu umożliwienia pracownikom, w tym asystentowi rodziny podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Finansowanie kosztów związanych z funkcjonowaniem rodzin wspierających, z uwagi na brak rodzin – nie dotyczy.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*
  - *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*
  - *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
  - *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wiadomo, iż nie była prowadzona dotychczas żadna kampania informująca środowisko lokalne o możliwościach pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy nie funkcjonowały placówki wsparcia dziennego. Potrzeby w tym zakresie zawarte zostały w 3-letnim Programie Wspierania Rodziny. Ustalono, że Gmina ubiega się o środki unijne na budowę obiektu świetlicy w Klamrach. Ponadto w trzech szkołach podstawowych zorganizowane są punkty przedszkolne dla dzieci w wieku 3 – 6 lat. W indywidualnych przypadkach dzieci korzystają ze świetlicy środowiskowej w Chełmnie ul. Kamionka 3.

Gmina zapewniała rodzinie przeżywającej trudności dostęp do specjalistycznego poradnictwa (prawnego, psychologicznego, socjalnego, rodzinnego) poprzez różne instytucje działające na terenie gminy i miasta Chełmno. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawione zostały przez Kierownika GOPS.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta. Powyższe ustalenia odbywały się zawsze w formie pisemnej. Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyraża pisemną zgodę na współpracę z asystentem.

Asystent obejmował pomocą :

- w 2015 r. 17 rodzin, w tym brak przypadków zobowiązujących do współpracy przez Sąd, przy zachowaniu zasady, iż równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami,
- w 2016 r. 14 rodzin, w tym dwa przypadki zobowiązujące do współpracy przez Sąd.

Dokumentacja kadrowa asystentów zawiera *zakres czynności*, w którym ujęto wszystkie zadania zgodnie z art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż asystent rodziny posiada wymagane kwalifikacje, zgodnie z art.12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto w aktach osobowych są oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

Praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust.3 cyt. wyżej ustawy. Zgodnie z art.17 ust.4 ustawy asystent rodziny nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą GOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- ██████████ od 1 lutego 2016 r. i nadal,

- [REDACTED] w okresie od 8 lipca 2015 r. do 31 grudnia 2015 r.,
- [REDACTED] od 9 lutego do 30 września 2015 r.

Asystent rodziny, zgodnie z Zarządzeniem nr 6/2016 z dnia 9 lutego 2016 r. Kierownika GOPS w sprawie zatwierdzenia dokumentów do realizacji zadań przez pracownika zatrudnionego na stanowisku asystenta rodziny, zobowiązany został do prowadzenia dokumentacji w określony sposób. Asystent dokumentuje swoją pracę poprzez: plan pracy, harmonogram wizyt, dziennik obserwacji, protokoły ze spotkań z pracownikami innych instytucji działającymi na rzecz rodziny, okresową ocenę sytuacji rodziny.

Na podstawie rozmowy z asystentem stwierdzono dobrą znajomość środowisk objętych asystenturą. Zbadano dokumentację 6 rodzin prowadzoną w roku 2015 i dokumentację wszystkich rodzin z 2016 roku. W ocenie zespołu kontrolującego wskazane jest kontynuowanie prowadzonej dokumentacji rodziny, w przypadku gdy asystent współpracuje z rodziną w kolejnym roku kalendarzowym. W związku z tym nie jest konieczne ponowne prowadzenie procedury obejmującej rodzinę wsparciem asystenta (wniosek pracownika, skierowanie asystenta rodziny, zgoda na kontynuowanie współpracy). W opinii zespołu kontrolującego nie ma zasadności określania czasu współpracy asystenta z rodziną, wskazywanego we wniosku pracownika socjalnego. W badanych aktach stwierdzono niewielkie przekroczenia terminów ocen okresowych sytuacji rodziny oraz brak wprowadzenia monitoringu z rodziną, po zakończonej współpracy. W związku z tym zespół kontrolujący zaproponował wprowadzenie aktualizacji planów pracy z rodziną, w przypadku podjęcia decyzji o kontynuowaniu współpracy z rodziną po okresowej ocenie sytuacji rodziny, wskazał konieczność dokonywania oceny okresowej sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku oraz konieczność monitorowania funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną odbywa się na podstawie oceny okresowej sytuacji rodziny dokonywanej przez asystenta. Następnie pracownik socjalny wraz z asystentem odwiedza rodzinę w jej miejscu zamieszkania, w celu omówienia zrealizowanych celów zawartych w planie pracy. Kierownik tut. Ośrodka zatwierdza ocenę okresową i ocenę końcową. Dalsza współpraca lub zakończenie pracy asystenta z rodziną, uzależnione jest od wniosków zawartych w ocenie końcowej.

W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, asystent kontynuuje pracę z rodziną, pracując nad powrotem dziecka do środowiska biologicznego. W tym celu podejmuje współpracę z pracownikami placówki, uczestnicząc przy tworzeniu planu pomocy dziecku oraz w posiedzeniach Zespołu do Spraw Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym* –

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2015 r. wydatkowano kwotę: 46 006,38 zł,
- w 2016 r. wydatkowano kwotę: 111 965,42 zł.
- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- za I półrocze 2015 r. w dniu 7 lipca 2015 r.,
- za II półrocze 2015 r. w dniu 14 stycznia 2016 r.,
- za I półrocze 2016 r. w dniu 29 lipca 2016 r.

Powyższa analiza wskazuje, na zachowanie ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r., poz.213).

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych Ośrodka, asystenta rodziny, a także poprzez współpracę z innymi służbami tj.: pedagogami

szkolnymi, wychowawcami, przedstawicielami służby zdrowia. Dodatkowo pracownicy Ośrodka reagują na wszelkie nieprawidłowości dotyczące pełnienia roli rodziców czy opiekunów.

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami. Zalecenia pokontrolne zostały przekazane Kierownikowi jednostki kontrolowanej.

Zespół kontrolny:

Oddział ds. Wspierania Rodziny
i Systemu Pieczy Zastępczej
Wydziału Polityki Społecznej

Zatwierdził:

Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej